

MODEL ROZWINIĘCIA TEMATU

Temat: Zinterpretuj wiersz Kazimierza Wierzyńskiego „Ojczyzna chochołów”. Zwróć uwagę na funkcję, jaką pełni ocena narodowych mitów i stereotypów.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU

1. Ogólna idea utworu

np.

- wiersz o świadomości Polaków po odzyskaniu niepodległości,
- ocena polskiej mentalności, stereotypów, funkcjonowania symboli.

2. Określenie podmiotu lirycznego

np.

- zna Polskę, narodowe symbole, historię,
- posiada emocjonalny stosunek do przedmiotu rozważań,
- zachowuje ironiczny dystans do tego, o czym pisze.

3. Adresat

np.

- Polacy mający świadomość własnej historii i tradycji,
- adresat wyraźny i wskazany przez formy czasowników (np. *budujesz, buduj, wydźwignij*); informacje z przypisu, że to cykl poświęcony Józefowi Piłsudskiemu i to on jest „ty lirycznym”.

4. Przesłanie podmiotu lirycznego

np.

- obraz Polski i Polaków poddany w wierszu surowej krytyce,
- małość, gnuśny bezwład współczesnych (*pustką zarażona Polska*),
- małoduszny egoizm (*tyle jest prawdy, ile się złorzeczy*),
- skłonność do chwilowych wzruszeń, patosu (*rzewność od wielkiego dzwonu*),
- przywiązanie do symboli, stereotypów,
- spadkobiercy idei romantycznych bez umiejętności działania i realnego patrzenia na stan kraju (*Z ludzi, których nie ma*),
- rozdzźwięk między wzniosłą symboliką i słowami a rzeczywistością (np. *święta ziemia praojców a Państwo w kamieniach młyńskich, naród niegotowy; wolność jak tabakę zażyć z tabakiery, by Potem zdrowo i głośno na wszystko kichać*).

5. Ukształtowanie wypowiedzi

np.

- wiersz podzielony na sekwencje poświęcone:
- stanowi polskiej świadomości odwołującej się do przeszłości (*park dziwów starożytnych, śpiące pałace, grobowce*), ale niestety pustej (*To pustką zarażona Polska*),
- stereotypowi patrzenia na Polskę przez motywy z obrazów literatury (dwór polski, ule, wierzby, bociany, zapal do walki, nawiązanie do hymnu państwowego – *Słyszysz, Basiu, to nasi biją w tarabany*), uświęconemu, ale bez pokrycia w rzeczywistości,
- stereotypowi spojrzenia na Polaków ukształtowanych przez romantyczne mity, legendę sarmacką, polskie cierpiętnictwo, słomiany zapal, nadal typowy dla nich brak jedności (*naród niegotowy*),

- konkretnym wskazówkom do działania, które są wnioskami z wcześniejszych rozważań.

6. Konteksty, symbole, aluzje literackie i określenie ich roli w wierszu

np.

- chochoł – (*Wesele*), symbol marazmu,
- demitologizacja polskiej wsi (druga strofa),
- zgoda narodowa *wypchana jak sowa* – nadal jest fikcją (por. np. *Wesele* np. *Wyście sobie, a my sobie / każdy sobie rzepkę skrobie*),
- Romantyzm – epoka zrywów narodowych,
- prometeizm – III cz. *Dziadów*, - *znów jeden za miliony*,
- mesjanizm - III cz. *Dziadów*, sc. V) - *czterdzieści cztery*,
- długo oczekiwana wolność i nadzieje z nią związane (tabakiera księdza Robaka w *Panu Tadeuszu*, tu: zachłyśnięcie się wolnością i brak realnej oceny rzeczywistości),
- *Anhelli* – bohater miał przekazać najwyższe wartości swego pokolenia przyszłym generacjom, aby je związać z tradycją przodków, np. *Grób Agamemnona* J. Słowackiego,
- sarmatyzm – kontrast między świetnością sarmackich herbów i pasów a współczesną małością.

7. Zdający zna i umiejętnie stosuje terminologię teoretycznoliteracką:

np.

- podmiot liryczny,
- budowa stroficzna,
- środki stylistyczne,
- typy liryki: liryka pośrednia; liryka inwokacyjna, liryka apelu, itd.

8. Podsumowanie

np.

pełne podsumowanie – podmiot liryczny podsumowuje najnowsze dzieje narodu. Odzyskana wolność „jest tragiczna”, Polakom brak działania, żyją mitami, tworzą fałszywy obraz samych siebie, nie chcą widzieć negatywnych aspektów rzeczywistości. Są gotowi przelewać krew jak romantyczni bohaterowie, ale brak im konsekwencji. Według podmiotu lirycznego wolność to wielki dar, ale przede wszystkim wielkie wyzwanie.

częściowe podsumowanie

próba podsumowania